

WERKBEURS ONDERWIJSJOURNALISTIEK 2015

Juryrapport

De jury voor de Werkbeurs Onderwijsjournalistiek 2015 bestond uit:

- Harrie Broekman (voorzitter Onderwijsfonds COCMA; voorzitter)
- Jim Jansen (hoofdredacteur New Scientist)
- Pieter Leenheer (secretaris Stichting Stimulering Onderwijsjournalistiek; redacteur DNM)

Anders dan twee voorgaande jaren bleek de vraag aan wie we de Werkbeurs onderwijsjournalistiek 2015 toe zouden kennen, nog een hele puzzel. Het eerste jaar kregen we twee voorstellen en ach, omdat het de eerste keer was en omdat het twee aardige voorstellen waren, kenden we twee beurzen toe. Het tweede jaar kregen we alles bijeen één voorstel, hetgeen de procedure uiteraard sterk vereenvoudigde. Maar tegelijkertijd begonnen we toen natuurlijk wel ons hart vast te houden voor de levensvatbaarheid van de beurs. We hadden verondersteld dat een beurs van € 2.500 behoorlijk aantrekkelijk zou zijn voor onderwijsjournalisten, nu de meesten het al geruime tijd bepaald niet makkelijk hebben, maar kennelijk deden we iets fout of voorzag de werkbeurs helemaal niet in een behoefte. We hebben vervolgens het scala van mogelijke onderwerpen verruimd, zij het met behoud van de eis dat het stukken moesten worden over de leraar en zijn of haar werk, dus geen mooi-weer-verhalen van bestuurders of adviseurs. En met behulp van enkele twitterende journalisten bedreven we wat intensiever PR. En ziedaar, het werkte (tenminste – dat denken we want het kan natuurlijk ook toeval zijn): we ontvingen maar liefst 13 inzendingen. Een paar inzenders hadden het zoals dat nu eenmaal gaat, niet helemaal begrepen, maar het merendeel stuurde interessante en soms ook veelbelovende voorstellen in, verdeeld diverse media (print, audio-visueel, internet) en onderwijssoorten, en een enkele keer naar ons idee ook verrassend van vorm, zoals een tweetal voorstellen voor stripjournalistieke producties.

Een en ander dwong ons om onze criteria scherper vooraf formuleren:

- We willen geen beleidsverhalen of mooi-weerverhalen van bestuurders of adviseurs: de werkbeurs is bedoeld voor een journalistieke productie over de leraar en zijn of haar werk.
- Het moet gaan om actueel onderwerp,
- en de uiteindelijke productie moet kritisch en diepgravend zijn, met andere woorden: onderzoeksjournalistiek van karakter.
- Het moet aannemelijk zijn dat de schrijver voldoende kennis van zaken heeft om zijn ambitie waar te maken.
- En de uiteindelijke productie moet interessant zijn voor een ruim publiek.

Jureren is een wrede tijdspassing. Zeker als het gaat om beoordelen van plannen. Je twijfelt voortdurend of je de inzenders wel voldoende recht doet en of je bepaalde voorstellen niet moet herbeoordelen. De enige zekerheid die we hadden, is dat we het los van elkaar nagenoeg volledig eens bleken te zijn over wie we uiteindelijk wel of niet moesten nomineren. Dat resulteerde in het volgende rijtje:

- Ronald Buitelaar: *Loopbaan begeleiding in het voortgezet onderwijs.*
- Yvonne van de Meent: *Docenten Nederlands als tweede taal en de steeds veranderende omstandigheden op de inburgeringsmarkt.*
- Bea Ros en Peter Zunneberg: *Onder schooltijd: een eeuw onderwijs in persoonlijke verhalen.*
- Merlijn Schneiders: *De leraar als opvoeder.*

Het zijn alle vier mooie dan wel interessante voorstellen, maar ja, er kan er maar een de winnaar zijn.

Ik begin met Merlijn Schneiders, met haar voorstel voor een productie over de leraar als opvoeder: ze gaat een jaar lang met een leraar of lerares meelopen met een leraar maatschappijleer om te zien hoe hij of zij de leerlingen proberen op te voeden tot burgers met een open blik op de wereld. Dat levert ongetwijfeld een mooie indringende reportage over een actueel onderwerp, bedoeld voor een gerenommeerde radorubriek, namelijk VPRO's Argos. Maar de titel mag dan wel 'De leraar als opvoeder' luiden, in feite gaat het maar om een portret van één persoon. En de vraag is of binnen dat kader de onderzoeksvragen, bijvoorbeeld die m.b.t. de vraag wat de kinderen - in dit geval - leren en wat de ouders ervan vinden, wel beantwoordbaar zijn. Gezien onze vragen bij het voorstel hebben we besloten het niet te honoreren.

Met evenveel pijn in het hart geldt dat laatste ook voor het voorstel van Ronald Buitelaar, eveneens een voorstel voor een productie over een actueel onderwerp: er gaat veel geld zitten in loopbaanbegeleiding, maar het merendeel van de leerlingen is ontevreden erover en de vraag is hoe dat kan en of al dat geld niet verspild is. De beoogde media lijken bovendien goed gekozen. Verder is de productie zeker kritisch, maar eigenlijk vooral ten aanzien van de besteding van het geld. De vraag of scholen niet tekort schieten en of daar eigenlijk niet het grootste probleem zit, blijft buiten beschouwing. Maar vooral: de focus is meer op de algemene lijnen gericht dan op de leraar of lerares op de werkvloer. Ook dit voorstel is het dus niet geworden.

En dan volgt een kleine verrassing: we hebben niet één, maar twee winnaars, of preciezer – afgemeten aan het prijzengeld – anderhalf.

Bea Ros en Peter Zunneberg maken in het kader van 100 jaar onderwijspacificatie een boek over honderd jaar onderwijs met onder meer interviews met oud-basisschoolleerlingen uit de verschillende decennia. Het boek hoort bij een (reizende) tentoonstelling die van start zal gaan in het Onderwijsmuseum. De aanvraag voor een werkbeurs betrof het maken van de interviews. Het voorstel voldoet niet aan de criteria die ik eerder noemde. Toch willen we deze vorm van wat ik maar even – met een zeker niet geheel correcte term – verhalende journalistiek noem, honoreren. Vorig jaar – als ik het goed heb – merkte Jelmer Evers hier tijdens een bijeenkomst in de Balie op dat hij onderwijsgeschiedenis smartelijk had gemist in zijn lerarenopleiding. En terecht. Veel discussies zouden anders verlopen als docenten en schoolleiders, maar ook beleidsmakers en bestuurder hun onderwijsgeschiedenis beter kenden. Het voorstel sluit bovendien heel mooi aan bij een eerder door het Onderwijsfonds COCMA gesubsidieerde productie: de uitstekende – en ik kan dat zonder enig eigenbelang zeggen want ik ben geen bestuurslid van het COCMAfonds – de uitstekende geschiedenis van de MO-opleidingen *Waarvan akte!* Gezien het voorgaande heeft de jury het voorstel een eervolle vermelding toegekend en een bijpassende tegemoetkoming van € 1.250.

En dan nu de winnaar van de Werkbeurs onderwijsjournalistiek 2015: Yvonne van de Meent met 'Docenten Nederlands als tweede taal en de steeds veranderende omstandigheden op de inburgeringsmarkt', een voorstel voor een productie over een actueel onderwerp, in een goede onderzoeksjournalistieke traditie: kritisch en diepgravend. Het voorstel leidt tot een artikel waarin aandacht voor de beleidskant, het algemene overzicht, evenwichtig samengaat met aandacht voor de personen op de werkvloer. De beoogde media lijken goed gekozen. Wat de jury echter vooral aansprak is de aandacht voor de nu al jaren gemangelde mannen en vrouwen op de NT2-werkvloer.

Namens de jury,
Pieter Leenheer